

Довганець Вікторія

кандидат педагогічних наук, доцент,

заступник завідуючого кафедри іноземних мов,

Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут,

м. Київ, Україна

dovganets@gmail.com

ЧАС ГОВОРІННЯ ВЧИТЕЛЯ НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

***Анотація.** Це дослідження спрямоване на розуміння, пояснення та оцінку ефективності часу говоріння вчителя (ЧГВ) та часу говоріння учня (ЧГУ), які набули особливої актуальності в умовах комунікативного підходу у викладанні іноземних мов. Оптимальний баланс цих складових сприяє покращенню якості навчання, збагаченню мовленнєвих навичок учнів, поліпшенню їхнього розуміння іноземної мови, і як наслідок – формуванню мовленнєвої компетенції студентів. Розглянуті стратегії організації навчального процесу задля цієї мети передбачають створення комфортної психологічної атмосфери на занятті, що мотивуватиме учнів говорити; застосування прийомів навчання, які нададуть можливість вільно висловлювати свої думки; організація навчання через групову та парну роботу тощо.*

***Ключові слова:** час говоріння вчителя (ЧГВ), час говоріння учня (ЧГУ), комунікативний підхід, іноземні мови*

***Annotation.** This study is aimed at understanding, explaining, and evaluating the effectiveness of Teacher Talking Time (TTT) and Student Talking Time (STT), that have become relevant in the context of a communicative approach in foreign languages teaching. The optimal balance of these components contributes to improving the quality of learning, enriching language skills of students, enhancing their understanding of a foreign language and the subsequent formation of students'*

language competence. The considered teaching strategies include classroom management as well as teaching techniques that facilitate students in expressing themselves in meaningful ways through increasing interaction through pair work and team work.

Key words: *Teacher Talking Time (TTT), Student Talking Time (STT), communicative approach, foreign languages*

Вступ. За тенденції зростання домінування англійської мови в усіх сферах життя, постає потреба у налагодженні ефективної комунікації із її використанням. Таким чином, у царині викладання іноземних мов спостерігається нагальна потреба у застосування викладацьких стратегій задля покращення якості комунікативних та інтерактивних навичок спілкування. Такі стратегії мають на меті створення комфортних умов для стимулювання говоріння студентів на уроці. Адже можливість вільно висловлювати свої думки та ідеї, коли студенти взаємодіють між собою без нагальної потреби підтримки вчителя, веде до формування впевненого користувача мовою. Це ще раз підтверджує сьогоденну провідну думку про зміну акцентів у процесі навчання з вчительсько-домінантної на студенто-центровану.

Мета статті – розглянути поняття «час говоріння вчителя» (ЧГВ) та «час говоріння учня» (ЧГУ) в контексті ефективного співвідношення на уроці іноземної мови та можливі шляхи організації навчального процесу спрямовані на оптимізацію балансу цих складових.

Результати дослідження. Розвиток теорії комунікативного навчання наголошує на необхідності впровадження методів і прийомів навчання з акцентом на комунікативну складову навчального процесу. Проте ми не маємо нехтувати співвідношенням таких аспектів в організації навчального процесу як Час Говоріння Вчителя (ЧГВ) і Час говоріння Учня (ЧГУ).

ЧГВ під час вивчення іноземної мови досліджувався багатьма фахівцями у цій галузі у контексті кількості і якості (ефективності), що дозволило висвітлити певні акценти у цій проблемі. Так наголошується, що середня

тривалість ЧГВ має обмежуватися 20-30% в той час, як ЧГУ складатиме 80% часу на занятті.

Дослідники поділяють ЧГВ на позитивний і негативний.

До основних критеріїв негативного ЧГВ відносять:

«безцільні балачки» – це стосується схильності вчителя відхилитися на пусті розмови, які не мають мети;

«відгомін» – непотрібне повторення реплік або відповідей студентів, що змушує їх відчувати, що їхні відповіді не є досконалыми, що призводить до психологічного дискомфорту і невпевненості у продуктивності мовленнєвої діяльності;

порушення мовчання студентів – коли вчитель задає питання або ставить певну задачу і очікує негайної відповіді від учня порушуючи паузу, яка потрібна на осмислення відповідної реакції з боку учня;

поспішне нав'язування інформації – коли вчитель передчасно надає учням інформацію, яку вони можуть виявити самостійно (граматичні структури, значення слів, виправлення помилок) [1].

Говорячи про якість ЧГВ, треба враховувати, що ЧГВ на певному етапі заняття може варіювати залежно від специфічних цілей та їх педагогічних принципів. Наприклад, логічно, що представлення нової теми потребуватиме більше часу аніж підведення підсумків заняття [8].

Позитивний ЧГУ – це час, який витрачає учень на продуктивне говоріння на уроці і часто передбачає надання інструктажу, як от пояснення граматичних правил, введення лексичного матеріалу, коригування роботи студентів, коментарі тощо [4; 5].

Місією вчителя на уроці є зменшення ЧГВ і максимізація ЧГУ.

Проте з нашого практичного досвіду (вважаємо що більшість колег пригодиться), можемо констатувати той факт, що дуже часто важко «розговорити» учня, особливо це стосується більш дорослих студентів.

Основним чинником, що впливає на зниження рівня активності студентів на уроках іноземної мови є індивідуально-психологічні фактори, що пов'язані з

невпевненістю, низькою самооцінкою. Деякі студенти вважають свої мовні навички недосконалими та воліють відмовчатися аніж говорити з помилками, Проблемним є також високий рівень вимог з боку вчителя, особливо для студентів з низькою самооцінкою. Вирішення проблеми підвищення мотивації студентів треба здійснювати комплексним підходом, який повинен включати створення спеціальної системи завдань, виховні заходи та мінімізацію негативної мотивації. Всебічний комплексний вплив на мотиваційну структуру студента буде ефективнішим, аніж використання окремих його компонентів. Загалом, всі методи підтримання стійкої мотивації до вивчення англійської мови можна поділити на дві групи: перша група – це психологічні прийоми та методи, до яких можна віднести індивідуальний підхід, демократичний тип спілкування, створення доброзичливого клімату в навчальному колективі; друга група – це методико-педагогічні методи, з яких можна виділити загальні дидактико-педагогічні методи: посиленість завдань та матеріалу, що вивчається, поступове зростання складності навчальних задач та вправ, а також особистий приклад викладача. І це дуже важливо, бо якщо викладач сам любить мову та отримує насолоду від її викладання, то він подає позитивний приклад студентам, стимулює їх зацікавленість і мотивацію [9].

Не менш важливим аспектом у створенні позитивної атмосфери на занятті є організація навчального простору:

1. Приміщення має бути охайним та позбавленим сторонніх шумів.
2. Учитель має змогу ефективно організовувати розміщення робочих місць відповідно до запланованих активностей.
3. Учитель вміло використовує технічні засоби навчання (аудіо, відео, інтерактивні засоби навчання).
4. Учитель активно взаємодіє з класом рухаючись поміж студентів здійснюючи моніторинг процесу виконання завдання, заохочує, допомагає та контролює [2; 3].

Щодо методико-педагогічних умов, низка авторів зійшлися на спільній думці щодо ефективних прийомів зменшення ЧГВ на користь ЧГУ, а саме:

1. Евокування: евокувати (випитувати) концепції та відповіді у студентів замість того, щоб надавати їх самому в готовому вигляді.

2. Перевірка розуміння студентами матеріалу: задавати відкриті питання замість таких, на які можна відповісти однозначно «так» чи «ні».

3. Мова тіла: використовувати мову тіла, та жести під час пояснення теми. Вчитель активно застосовує мову тіла для передачі необхідної інформації. Деякі дослідники стверджують, що близько 80% нашого спілкування є невербальним. Ми висловлюємо нашу підтримку, відчуття та потреби через позу, погляд, рух, зоровий контакт. Тож мова тіла може бути ефективним засобом спілкування.

4. Інструкції: максимальне спрощення інструкцій, наданих вчителем.

5. Повторення: заохочувати студентів повторювати правильні та значущі вислови.

6. Залучення: стимулювання учнів до участі в усіх видах навчальної діяльності (інструкції, приклади, вправи тощо).

7. Мовчання: бути терплячим та давати студентам час на обміркування відповіді. Паузи, які вчитель робить на різних етапах уроку, можуть тривати три або більше секунд, це робиться навмисно із метою усвідомлення того, що відбувається на уроці, розуміння навчальної ситуації та поведінки, якої треба дотримуватися.

8. Впевненість студентів: бути позитивним щодо помилок, зроблених студентами.

9. Парна та групова робота [6; 7].

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, вважаємо за необхідне зробити акцент на певних аспектах дослідження, а саме: розподіл часу між ЧГВ і ЧГУ важливий для ефективного навчання іноземної мови; негативний ЧГВ може завдати шкоди навчальному процесу, тому важливо обмежувати його; позитивний ЧГУ сприяє активному говорінню учнів і відповідної реакції на навчальний матеріал; зменшення ЧГВ і збільшення ЧГУ вимагає ретельного планування та використання методик, спрямованих на стимулювання учнів до

активності; створення сприятливої навчальної атмосфери і організація навчального простору є важливими умовами для успішного навчання.

Список використаних джерел

1. Abdala, A., & Elandeef, E. A. E. (2021) Humanizing pedagogy: Minimizing negative Teacher Talking Time on the Teaching of English Language as a Foreign Language. *Journal of Literature, Languages and Linguistics, An International Peer-reviewed Journal*, 77. <https://doi.org/10.7176/JLLL/77-07> .

2. Brown, H.D. (2001). *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language* (2nd ed.). Longman.Inc.

3. Gebhard, J.G. (2000). *Teaching English as a Foreign or Second Language*. The University of Michigan Press.

4. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching* (4th ed.). Longman.

5. Hitotuzi, N. (2005). Teacher Talking Time in the EFL classroom. *Profile Issues in Teachers' Professional Development*. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/1692/169213801009.pdf> (дата звернення: 10.05.2025).

6. Leal, F. (2016). *Fostering Speaking in the EFL Classroom. Teacher Talking Time vs. Student Talking Time*. Grin Publishing.

7. Mohammed, F. (2020). The effect of Teacher Talk Time (TTT) strategy on the awareness of semantic topics. *Humanities Journal of University of Zakho*, 8(1), 152–158. <https://doi.org/10.26436/hjuoz.2020.8.1.584>

8. Moore, K. (2001). *Classroom Teaching Skills* (5th ed). McGraw-Hill.

9. Skalozub, O. M. (2012). Pedagogichni umovy pidvyshchennya motyvatsiyi studentiv do vyvchennya anhliyskoyi movy. *Aktualni problemy ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku rehionu*. URL: https://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/19873/1/87_Skalozub.pdf (дата звернення: 10.05.2025).